

L'home i el seu entorn

Aquest estiu vaig fer dues escapades, la primera a la Vall del Baztan, a Navarra, tocant a Guipúscoa; l'altra a la Vall d'Aran.

No vull fer-vos ara una crònica de viatges... Només dir-vos algunes reflexions sobre l'ecologia que em varen suscitar els dos viatges fets amb pocs dies de diferència. Reflexions que després se m'han fet vives davant la discussió sobre el projecte de polígon industrial a Can Montcau, i que s'han completat amb una preocupació per l'ecologia a les grans ciutats a rel de la meva estada fixa a Barcelona.

Era el mes de juliol. Un altre capellà i jo anàvem cap a Navarra. En passar pel Penedès li vaig fer notar que és més aspre que el nostre Vallès. Però ell em digué que «això no és res, ja veuràs després». A mesura que ens endinsàvem cap a la Catalunya Nova, en terres de Lleida, les planes es feien més grans. Després vingué l'Aragó, amb els Monegros. Era havent dinat. Allí sí que el paisatge era sec i erm. Les cases dels poblets, enturonats i amb restes de muralles o amb algun castell, o amb la torre de l'església, es confonien amb el color argilós del terreny i dels petits promontoris. Més enllà la terra anava prenent un color de cendra.

En arribar a Pamplona tornàrem a veure vegetació. després, passant el port de Velate, vers la Vall del Baztan, l'obaga oferia uns boscos acollidors i íntims, verds i humits.

Per una banda sentia l'alegria de tornar a veure aquelles terres, d'on prové la meva família per part del pare. Jo hi havia estat als tretze anys, un estiu, fent d'escolà d'un rector de poble que era cosí del meu avi.

D'altra banda, després d'atravesar totes les planes seques —l'autopista les agafa pel mig, mentre que la carretera passa a estones per llocs amb més arbres— tenia la sensació de tornar-me a trobar a casa. Era com les contradites verdes del Vallès o de les estribacions del Montseny, però encara més obac, i per tant més verd. L'olor de la vegetació i com una flaire de fusta i de fullatge mullat t'arriba sense que facis cap esforç per a sentir-la.

Mentres conversàvem amb l'altre mossèn i amb una monja que havíem recollit a Pamplona i que anava al mateix lloc

que nosaltres, jo contemplava el paisatge, recordant la meua estada en aquelles terres i recordant el nostre Vallès. Em venia al cap aquella cançó d'una cantant catalana adreçada a un amic basc: «Saps?, el teu país és com el meu país; saps?, la teua gent és com la meua gent...».

En passar pel poble on havia viscut —i que s'anomena Oronoz— el vaig trobar igual. I no obstant hi havia força coses noves. Durant aquells dies hi vaig anar a passejar i a veure alguns coneguts, i vaig poder observar els canvis.

Certament s'hi havien fet cases noves, pisos i tot. La Diputació foral de Navarra hi ha fet un conjunt d'apartaments per als peons caminers, els obrers que arreglen les carreteres, i que des d'allí es desplacen al lloc que cal.

La plaça havia canviat una mica. Algunes cases ja no hi era i quedava una esplanada més ampla, perquè l'anterior, arran de carretera, havia esdevingut perillosa per als infants i en els dies que estava plena, sobretot quan s'hi fa ball.

Però passant de pressa i mirant el conjunt, el poble es veia igual. I és que les cases que s'han fet per aquells pobles, no sobrepassen els tres pisos d'alçada, de manera que no sobresurten per damunt les típiques cases basques, moltes de les quals són com un dau cúbic de tres pisos d'alçada i amb tres obertures a cada pis i per cada costat. Porta i finestres a la planta baixa, balconada al primer pis, amb flors, finestres fins a completar les tres obertures a cada pis, i finestres a les parets laterals, perquè moltes cases estan separades l'una de l'altra, deixant un espai entremig. Les parets exteriors moltes vegades pintades de blanc. La teulada té dos vessants o bé quatre, completant la imatge cúbica de la casa.

És clar que els pisos nous tenen una altra distribució de les finestres, i fins un altre color. Però el volum no desentona del perfil de la població. Hi ha pobles que mirats des d'una certa distància sembla que només tinguin un rengle de cases. Com que totes són iguals d'altres, les dels altres carrers queden totalment ocultes.

El gust per la bellesa de les cases senzilles i la compenetració de la gent amb el medi ambient, amb el camp i el bosc s'ajunten amb un tarannà tranquil i pacífic.

Els rius baixen nets i hi han les anomenades piscifactories, és a dir els llocs on es crien truites.

La meua sorpresa més gran la vaig tenir quan l'actual rector em va fer fixar en la casa que queda davant de l'església, en una giragonsa de la carretera, que es torça de cop quan ja sembla que està apunt d'entrar a l'atri de l'església, per l'arc de sota el campanar.

Jo li vaig dir que aquella casa la veia igual que quan vaig estar-hi fa disset anys. Doncs, sí i no. La casa és ben igual, però està uns tres pams o gairebé un metre més endintre

LA LLIBRERIA I PAPERERIA TÈCNICA DE GRANOLLERS

Fundada en 1930

RELLIGATS I MANIPULATS

ANYS I EXPERIÈNCIA
TRADUÏTS EN EFICÀCIA

Telèfon 870 04 32

A. Clavé, 36

MAGATZEM:

Telèfon 870 28 81

Valencia, 27